

**DN. DVRANDI à Sancto Portiano, in Sententias
Theologicas Petri Lombardi Commentariorum libri
quatuor.**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio tertia. Vtrum secundæ nuptiæ sint licitæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

nepotem, & deinceps legitima assumptio. Ratio autem virtusq; istorum hinc sumitur q; ars imitatur naturam & supplet eius defectum, & ideo sicut per generationem naturalem aliquis producit filium ita per ius positivum quod est ars æqui & boni potest sibi aliquis assumere aliquem in filium ad supplendum defectum filii naturalis, & talis assumptio vocatur adoptio, & sicut natura facit de nō filio filium sic adoptio, propter quod dicitur assumptio extraneæ per sonam in filium &c. quia qui adoptatur non est talis secundum rem in qualem adoptatur secundum iuris fictionem. Sicut etiã ex generatione naturali causatur propinquitas consanguinitatis sic ex tali iuris fictione causatur propinquitas legalis. Sunt autem duæ species adoptionis. Una imperfecta per quam nō transfertur adoptatus in potestatem adoptantis, & hæc vocatur simplex adoptio. Alia perfecta per quam transfertur adoptatus in potestatem adoptantis, & hæc vocatur arrogatio, quia is qui adoptatur arrogatur. i. interrogatur an velit eum que adoptat iustum filium vel filiam esse, & ille vel illa interrogatur an id fieri patiar, differunt autem in quatuor. Primo quia nō potest arrogari nisi qui est sui iuris, sed adoptatur qui est alieni. Secundo quia arrogatus ut dictum est transit in potestatem arrogantis, sed adoptatus nō transit in potestatem adoptantis. Tertio, quia arrogatus habet de necessitate legitima in bonis arrogantis, unde siue eum emancipet siue nō debet ei quartam partem bonorum relinquere, id est, legitimam suam, adoptatus vero nō habet in bonis adoptantis legitimam, unde non tenetur ei aliquid relinquere, si tamen ab intestato moritur adoptator, succedit ei adoptatus. Quarto, quia arrogatio non fit nisi auctoritate principis, sed adoptatio fit ratione cuiuslibet magistratus competentis, unde versus, Arrogatio qui suus est & habet meus esse necesse. Patris adoptivum nec patris definit esse, Est hæres patris firmantem principem firmus, & sic patet primum.

Quantum ad secundum sciendum q; non quilibet potest arrogare vel adoptare, sed solum ille qui potest generare naturaliter, & non qui non potest ut spado vel castratus. Et ratio est, quia adoptio est in solatium liberorum amissorum vel qui haberi potuerunt, & ideo qui est totaliter impotens generare, arrogare vel adoptare nō potest. Idem debet esse maior quadraginta annis nisi fiat ex alia causa necessaria, quia usq; ad repus illud debet intendere generationi naturali, oportet etiam q; adoptans præcedat adoptatum plena pubertate ita q; possit ipsum naturaliter genuisse. Item adoptare non potest qui nō est sui iuris ut filius familiaris, quia adoptio ordinatur ad successionem hæreditatis, & ideo illi soli cõpetit adoptare qui habet administrationem bonorum suorum, mulier etiam adoptare non potest nisi ei hoc a principe cõcedatur in solatium liberorum amissorum, & sic patet secundum.

Quantum ad tertium sciendum est q; triplex est legalis cognatio. Prima quasi linea descendentiã quæ contrahitur inter patrem adoptantem & filium adoptatum & filium filii, & sic deinceps. Secunda est, quasi collateralis inter filium adoptivum & filium naturalem. Tertia est per modum affinitatis quæ est inter patrem adoptantem, & uxorem filii adoptati vel econverso inter filium adoptatum & uxorem patris adoptantis. Prima habet prohibitionem perpetuam de matrimonio cõtrahendo, vt ff. de ritu nupt. l. quando, similiter, & tertia, vt ff. de ritu nupt. l. adoptivus, responsio primo. Secunda vero habet prohibitionem quandiu manet adoptio, unde mortuo patre vel emancipato filio possunt adinvicem contrahere, vt extra de cognatione legali. cap. si qua. Ratio autem horum est, quia prima & tertia prohibitio est propter reverentiam quam debet habere adoptatus, & vxor eius ad adoptantem & ad uxorem eius, & cum sit perpetua impedit matrimonium. Secunda vero prohibitio est propter interpretativam filiationem quæ provenit ex adoptione, & ideo ea durante durat, & ea cessante cessat. Legalis autem cognatio nō solum impedit matrimonium contrahendum, sed dirimit iam contractum, vt 30. q. 3. ita diligere.

AD primum argumentum dicendum q; cognatio legalis non impedit matrimonium ratione solius beneficii, sed ex statuto iuris propter vinculum quod ex fictione iuris inter tales contrahitur.

Ad secundum argumentum dicendum quod propter curam spiritualem nō transfertur quis in potestatem patris spiritualis, sicut per arrogationem quis transfertur ei & per adoptionem ad hoc disponitur, vt sic cohabitare adoptivus cum alius sicut cõ fororibus & fororibus, & ideo magis impedit matrimonium quam cura spiritualis.

QVÆSTIO TERTIA.

Vtrum secundæ nuptiæ sint licitæ.

Tertio quaeritur de secundis nuptiis verum sint licitæ. Videtur quod non, quia penitentia nō indiget nisi quia peccavit, sed bigamia indiget penitentia, vt dicitur in litera & habetur. 31. q. 1. de his qui bigamiam, & cõmittatur pena irregularitatis, ergo videtur quod secundæ nuptiæ per quas bigamia inducitur non sunt licitæ.

Item Chrysofostomus dicit super Mat. 5. quod secundum verum accipere secundum veritatis rationem fornicatio est. & Ambrosius dicit quod secundum matrimonium non est bonum, quare &c.

IN contrarium est quod dicit Apostolus. Thi. 3. Volo iuniores scilicet viduas nubere, filios procreare, matresfamilias esse. Et Abraham mortua Sarra legitur contraxisse secundas nuptias cum Cerura Gen. 25. quare &c.

RESPONSIO. Dicenda sunt duo. Primum est quod secundum matrimonium est licitum sicut & primum. Secundum est quod secundum matrimonium caret quadam honestate quam habet primum.

Primum patet, quia si secundum matrimonium non esset licitum hoc esset aut quia esset prohibitum aliquo iure naturali diuino vel humano, aut quia primum præfaret impedimentum secundo. Sed neutrum istorum potest dici, ergo &c. Probatio minoris, quod enim matrimonium secundum non fit prohibitum iure naturali patet, quia matrimonium secundum est cõcors iure naturali quatenus est in officium nature & in remediũ concupiscentiæ, sed his indiget homo quandoq; post primas nuptias sicut ante, & ad hoc valet secundum matrimonium sicut primum, quare &c. Ius etiam diuinum secundas nuptias concedit, vt patet per Apostolus. 1. Cor. 7. Nullum etiam ius humanum damnat eas quare &c. Primum etiam matrimonium non præfaret impedimentum secundo, quia si præfaret hoc esset quia adhuc duraret in se vel in aliquo suo effectu, sicut ex baptismo vel cõfirmatione seu ordine remanet character transeunte sacramento, propter quod nulli licet bis baptizari, confirmari, vel ordinari, sed primum matrimonium non manet in se cum soluat per mortem alterius coniugum, nec in aliquo suo effectu cum non imprimat characterem, ergo nullo modo impedit secundum matrimonium nisi cum consanguineis coniugis cum quibus per matrimonium primum tanta est affinitas quæ durat solum matrimonium, & sic patet primum.

Quantum ad secundum sciendum est quod præter honestatem quam habet matrimonium ex eo quod est licitum & secundum rectam rationem quæ honestas est communis primo & secundo matrimonio. Primum matrimonium habet duas honestates quas non habet secundum. Una est perfecta significatio coniunctionis Christi & ecclesie quæ est vnus ad vnum, quæ significatio est in primo matrimonio & non in secundo considerando ipsum in ordine ad primum, quantum in secundo secundum se & præcisè considerato fit coniunctio vnus cum vna. Alia est honestas benedictionis, quia primæ nuptiæ benediciuntur non autem secundæ quod est intelligendum quando sunt secundæ ex parte mulieris, quia tota illa benedictio videtur respicere mulierem quæ postquam semel benedicta est non debet super eam amplius benedictio iterari. Sed est suspensus sacerdos qui tales secundas nuptias benedicit, extra de secundis nuptiis, cap. 1. de hoc tamen in quibusdam locis hodie parum curatur.

AD primum arg. dicendum sicut in litera dicitur q; illud intelligitur de bigamo qui infidelitatis est primæ vxori desiderio secundæ, vel forrè de illo qui prima viuentē ducit secundam, tales enim indigent penitentia non autem ille qui ducit secundam, extra prædictos casus & absque alia culpa, talis tamen incurrit irregularitatem non propter præuiam culpam sed propter defectum perfectæ significationis sacramenti concurrente statuto ecclesie.

AD secundum dicendum q̄ Chrysolomus loquitur de illo qui vivente prima secundam dicit, tunc enim est fornicatio & non matrimonium, vel loquitur quantum ad causam quæ solet ad secundas nuptias incitare scilicet concupiscentiâ quæ etiam ad fornicationem incitat. Ambrosius verò dicit matrimonium nō esse bonum, nō quid sit illicitum, sed quia caret honore sanctificationis & benedictionis quæ est in primo matrimonio.

Sententia huius distinctionis. XLIII.
in Generali & Speciali.

Postremo de resurrectionis conditione. Superius Magister determinavit de Sacramentis, hic intendit de terminare de finali gloria ad quæ per Sacramenta perducitur. Primum ergo determinat de pertinentibus ad resurrectionem. Secundò de pertinentibus ad finalem remunerationē. 43. distinctio ibi. Præterea sciendum. Prima habet duas partes. Primum determinat de ipsa resurrectione. Secundò de resurrectionis qualitate. 44. distinctio ibi. Solent aliqui Prima esse principalis lectionis. Et dividitur in tres. Primum determinat resurrectionis veritatem. Secundò resurrectionis terminum à quo ibi, quæ solet. Tertio resurrectionis modum ibi, cumq̄ ex dictis. Prima habet quatuor partes. Primum enim determinat resurrectionis veritatem. Secundò resurrectionis causam ibi, causa resurrectionis. Tertio resurrectionis tempus ibi, media autē nō est. Quarto incidenter determinat dubitationem ibi, quæritur. Et hæc dividitur in duas. Primum movet dubitationem. Secundò soluit. Secunda ibi. Sed hæc & his similia. Secunda pars principalis in qua determinat resurrectionis terminum à quo, dividitur in duas. Primum declarat intentum. Secundò explanat quandam dubitationē. Prima ibi, Quæritur solet. Secunda ibi, His adiciendum.

1. **P**ROponit ergo Magister omnem resurrectionem esse futuram ad iustum Domini, & q̄ fideles qui in Christo dormierunt resurgent. Prima verò causa resurrectionis est vox tubæ ad quam excitabuntur mortui, & ideo tubæ comparatur, quia manifestè ab omnibus audietur, propter hoc illa tuba clamor dicitur, vox autē erit Christi, vel vnus vel plurius angelorum, resurrectionis tempus est ignotum, propter quod comparatur mediæ nocti. Dicit tamen Magister q̄ forte tempore noctis fiet, tamen dicitur de die fieri, quia reuelabuntur abscondita cordiū. Deinde quæritur vtrum boni habeant memoriâ præcedentium malorum. Et respondet q̄ habebunt memoriâ, ex quo tamen in nullo contristabuntur. Deinde dicit incertum esse vtrum aliqui sine morte ad resurrectionem peruenient, vel aliqui viui inveniuntur, & subito moriantur, & sic ad resurrectionem transeant. In fine subdit q̄ omnes resurgent cum membrorum integritate, non tamen cum gloria, &c.

QVÆSTIO PRIMA.

Vtrum possit idem homo resurgere.

Circa distinctionem istam primò quæritur vtrum possit idem homo resurgere. Et arguitur quòd nō, quia plures actiones non videntur posse terminari ad eundem terminum, sed generatio hominis & resurrectio si sit possibilis sunt diuersæ actiones (vt de se patet) ergo nō possunt terminari ad eundem terminum, ergo non est possibile quòd homo genitus & homo resurgens sint idem homo secundum numerum.

1. **I**tem Philosophus dicit. 2. de generatione, quòd illa quorum substantia deperit non redeunt eadem secundum numerum, sed substantia hominis deperit in eius corruptione vel morte, aliàs homo non esset verè corruptus seu mortuus, ergo non videtur quòd possit idem homo numero redire.

2. **I**tem non ponitur futura resurrectio, nisi propter remunerationē bonorum & punitionem malorum, sicut videtur Apost. in iuere. 1. Cor. 15. dicens. Si enim rātum in hac vita in Christo sperātes sumus, miserabiles sumus omnibus hominibus, sed absque resurrectione potest esse remuneratio bonorum & punitiō malorum, ergo nō oportet propter hoc ponere futurā resurrectionem. Assumpta probatur, quia eadem ratio videtur de punitione aliquorum malorum & omnium, sed quædam mala puniuntur

Quæstio I.

tantum in anima absq̄ corpore, sicut peccata illorum qui sunt in purgatorio, vbi sunt anime sine corporibus, ergo videtur quòd illo modo possint omnia mala sufficienter puniri, & bona similiter remunerari.

3. **I**N contrarium est quòd dicitur Job. 19. Scio quòd redemptor meus vivit, & in nouissimo die de terra surrecturus sum. Et Apostolus. 1. Cor. 15. probat resurrectionem futuram.

4. **R**ESPONSIO. Circa istam quæstionem procedatur sic, quia primò ostēdetur possibilitas resurrectionis hominum, supposito quòd in homine non sit alia forma quàm anima rationalis, & q̄ illa sit incorruptibilis. Et secundò declarabitur quòd nō solum potest esse, imò quòd erit.

5. **P**rimum patet tripliciter. Primum quia secundū quod habetur. 3. meta. Non est alia quærenda causa seu ratio quare ex materia & forma fiat vnum præter agens quod introducit formam in materia. Ex hoc sic arguitur manētibus principiis essentialibus rei corruptæ, scilicet materia & forma eiusdem secundū numerum, & agēte quod potest illa vnire possibile est rem corruptam eadem numero reparari, sed corrupto homine remanent principia essentialia eius eadem quæ prius, scilicet materia & forma, & Deus qui potest illa vnire, ergo homo corruptus potest idem in numero reparari. Maior patet, quia sicut corruptio compositi est per separationem suarum partium, siue post corruptionem partes remaneant siue non, ita eius reparatio est per hoc quòd ab inuicem partes eius reuniuntur, quæ si vt prius eadem sint, & compositum erit idem quod prius. Minor patet similiter, quia corrupto homine remanet materia quæ est ingenerabilis & incorruptibilis, sicut dicitur in fine primi Physico. remanet etiam anima rationalis, quæ supponitur incorruptibilis, & esse sola forma substantialis hominis, Deus etiam illa potest vnire, quia potest omne quod non implicat contradictionem, formam autem vniti materię non implicat contradictionem, imò habet magnam aptitudinem, quum forma fit de se nata perficere materiam & materia sit de se nata per se fieri à forma, quare &c.

6. **S**ed contra rationē istam instatur dupliciter. Primum quia non est eadem res numero, vbi non est idem esse numero, sed homo reparatus & prius existēs non habet idē esse numero, ergo non est idem homo numero. Maior de se patet, sed minor probatur, quia sicut generatio est de non esse ad esse, ita corruptio est ab esse ad non esse, sed in generatione non esse tollitur, & esse acquiritur, ergo in corruptione esse tollitur & non esse acquiritur sed esse hominis corrupti non reparatur idem secundum numerum vel saltem præcedens ratio hoc non probat, quia non dicit aliquid idem numero redire, nisi per hoc quòd partes eius remanent, quare &c.

3. di. 22. q. 9.

7. **S**ecundò sic, quia videtur quòd si illa ratio esset bona, posset dici quòd resurrectio posset fieri sola virtute naturæ, nec requireretur ad eā aliqua actio Dei præter illam qua Deus conseruat res in esse, quia maior est inclinatio formæ ad materiam, quàm inclinatio corporis naturalis ad locum suum, sed corpus naturale extra locum suū existens, puta graue existens sursum ad hoc quòd descendat deorsum non requirit aliquid per se mouens, sed solum remouens prohibens (vt apparet ex. 8. Physico.) quia ad naturam grauis conseruatam in esse per se sequitur talis motus, remoto prohibēte, ergo similiter ad hoc quòd forma separata à materia, vt anima, reuniatur materię, non requiritur aliquid vnies effectiue, & per se quod noua actio vniat ipsam materię, sed sufficit conseruatio nature eius ad quam sequitur talis vnio naturaliter remoris dispositionibus contrariis à materia, quæ prohibebant vnionem. Istæ autem remouentur in generatione singulorum hominum, ergo videtur quòd in generatione singulorum hominum animæ quæ erant separata naturaliter materię vniantur.

8. **A**D primum argumentum istorum dicendum quòd non concludit siue esse sit aliquid additum supra essentiā, siue vnum cum essentiā. Si enim sit additum essentiæ, tūc nō competit composito nisi ratione formæ, per materiam enim compositum non habet aliquid esse actuale de quo loquimur, sed tantum posse, ita vt materia primò recipiat

for.